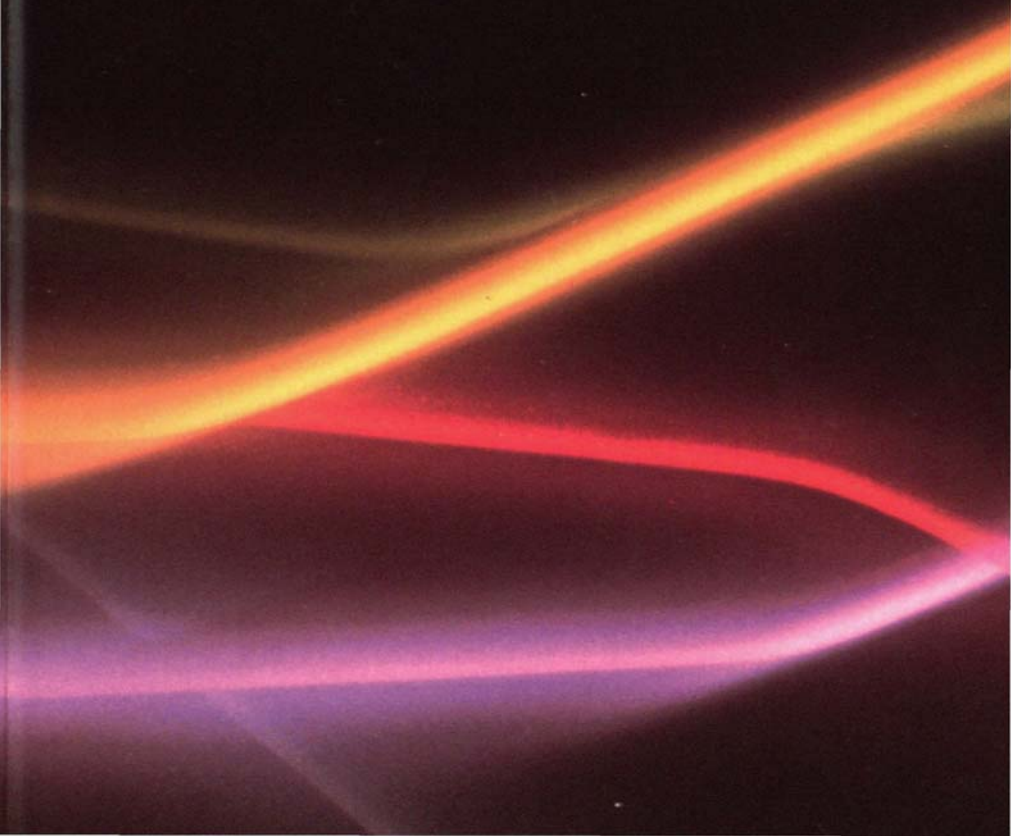

УИЛИЯМ МАКДОНАЛД

КОМЕНТАР

НА НОВИЯ

ЗАВЕТ

Уилям Макдоналд

Коментар на Новия Завет

Том 1
Матей – Йоан

Издателство ВЕРЕН
п. к. 91, София 1408

clv
Christliche
Literatur-Verbreitung e.V.
Postfach 110135 • 33661 Bielefeld

Евангелието според Лука

„Le plus beau livre qu'il y ait.“

Ернест Ренан

Въведение

I. Уникално място в Канона

„Най-красивата книга, която съществува“, е едно мнение, което изразява наистина много голяма похвала, особено когато е изказано от такъв голям скептик като френския критик Ренан, но това е точно така. Едва ли има *вярващ*, който ще пожелае да оспори тези думи, след като прочете възхитения от Бога шедевър на евангелиста Лука. Лука е може би единственият писател-езичник, когото Бог избира, за да запише Неговото Слово, и това го известна степен обяснява не-обикновената притегателна сила, която това Евангелие упражнява върху западните наследници на гръцко-римската култура.

Без уникалното звучене на разказа на доктор Лука оценката ни за Господ Исус и Неговото служение щеше да бъде много по-бедна в духовно отношение. В него се отделя особено внимание на любовта на Исус и предложе-нието Му за спасение не само на евреите, но и на всички останали хора, а така също и на особения Му интерес към отделния индивид, без да бъдат пренебрегнати и бедните, и отхвърлените от обществото хора. Лука обръща особено голямо внимание на хвалението (в 1 и 2 гл. има примери от най-ранните християнски „химни“), молитвата и Светия Дух.

II. Авторство

„Лука, който по произход е бил антиохиец, а по професия – лекар, дълго вре-

ме е бил сътрудник на Павел и е водел задълбочени разговори с другите апостоли, което му е помогнало особено много в намирането на рецептата за спасението на душите, което описание се среща и в двете книги.“

Това *странично доказателство* за авторството на третото Евангелие (III, 4) ни е дадено от Евсевий в неговата *Църковна история* и то съответствва на общоприетото ранно християнско предание. Иренеј, който цитира третото Евангелие в своите книги, също приема Лука за негов автор. Други ранни автори, които защитават авторството на Лука, са Юстин Мартир, Hegesippus, Климент от Александрия и Тертулиан. Даже Маркион, този известен еретик, в своето изопачено и окастрено издание на Библията е включил единствено Евангелието на Лука. В непълния Мураториански Канон това трето Евангелие носи заглавието „Лука“.

Лука е единственият евангелист, който е написал продължение на своето Евангелие – книгата „Деяния на апостолите“, в което авторство няма никакво съмнение. Употребата на местоимението „ние“ на някои места в текста на тази книга говори за личното участие на автора в събитието (16:20; 20:5; 6; 21:15; 27:1; 28:16; ср. 2 Тим. 4:11). По метода на елиминирането разбираме, че единствено присъствието на Лука може да съответства на тези моменти. От посвещенията към Теофил и смисъла на написаното се вижда, че както Евангелието от Лука, така и Деянията на апостолите са написани от един и същ човек.

Павел нарича Лука „възлюбения ле-

кар“ и го споменава отделно от християните-юдеи (Кол. 4:14), от което личи, че той е единственият библейски автор в НЗ, който не е бил юдеин. Обемът на Евангелието от Лука и Деянията на апостолите е по-голям от всички послания на Павел, взети заедно.

Вътрешните доказателства за авторството на Евангелието подкрепят страничните доказателства и църковното предание. Изборът на думите (присъствието на много повече и по-точни медицински термини в сравнение с другите Евангелия) и правилният гръцки език показват, че авторът е бил християнин-езичник с лекарско образование, който освен това е познавал изключително добре юдейската действителност. Освен това в Лука личи едно особено пристрастие към датите и точните изследвания (1:1-4; 3:1), което го прави първият църковен историк.

III. Датиране

Най-вероятно е третото Евангелие да е било написано в началото на 60-те години на I в. Някои изследователи са на мнение, че това е станало някъде между 75 и 85 година (или дори в началото на II в.), в което го известна степен прозира нежеланието им да признаят способността на Христос да предрече точната дата на разрушението на Ерусалим. Градът е бил срунат в 70 год. сл. Хр., така че предсказанието не е вече предсказание, след като е било изречено след тази дата.

Почти всички изследователи приемат, че Евангелието ст Лука е написано преди Деянията, които завършват с пътуването на Павел до Рим през 63 год. сл. Хр., от което следва, че Евангелието трябва да е било написано преди тази дата. Едва ли може да са допусне, че първият църковен историк няма да отдели никакво място

на Големия пожар в Рим и последвалите го християнски гонения – изкупителна жертва за Нерон (64 год. сл. Хр.), а така също и на мъченическата смърт на Петър и Павел, които по това време са били вече мъртви.

Затова ние смятаме, че една дата между 61 и 62 год. сл. Хр. е най-вероятното време за написването на Евангелието.

IV. Предмет и основна тема

Известен е стремежът на гърците към съвършеното божествено човешко същество, което да притежава най-добрите черти на мъжа и на жената, без да има нито един техен недостатък. Евангелието на Лука ни представя Христос точно такъв – силен и едновременно с това състрагателен Човешки Син. Тук особено ярко е изявена Неговата изключителна човечност.

В сравнение с другите Евангелия Лука ни запознава много по-подробно с молитвения живот на Исус. Тук има много повече примери за милосърдието и състраганието на Христос към хората от всякъде другаде. Сигурно затова Лука отделя толкова много място на жените и децата в своя разказ. Освен като Евангелие от Лука третото Евангелие е познато и поимено *Мисионерското Евангелие*. Неговото предназначение е да отнесе благата вест на езичниците и затова Господ Исус е описан като Спасителят на света. И освен всичко друго това Евангелие може да послужи като ръководство за ученика. То ни дава възможност да проследим пътя на ученичеството в живота на нашия Господ и да видим начина, по който Той прави от последователите Си Свои ученици. Нашето изложение има за цел да проследи точно този път; да потърси онези неща в живота на Съвършения Човек, които правят съвър-

шен живота на всеки обикновен човек; да потърси в Неговите неповторими слова пътя към кръста, по който Той ни призва да вървим.

Ние вярваме, че Евангелието на Лука ще ни отвори ушите, за да чуем призива на Спасителя, да се откажем

от всичко и да Го последваме. Послушанието е средството, с което ние можем да получим духовно знание. Когато наблезем по-дълбоко в описаните събития, смисълът на Словото веднага става по-ясен, по-разбираем и по-близък.

Схема на изложението

- I. Въведение: цел и метод на Лука (1:1-4)
- II. Игването на Човешкия Син и Неговия предвестник (1:5-2:52)
- III. Подготовката на Човешкия Син за Неговото служение (3:1-4:30)
- IV. Човешкият Син доказва Своята власт (4:31-5:26)
- V. Човешкият Син обяснява Своето служение (5:27-6:49)
- VI. Човешкият Син разширява

Своето служение (7:1-9:50)

- VII. Нарастващата съпротива срещу Човешкия Син (9:51-11:54)
- VIII. Исус поучава и изцелява по пътя към Ерусалим (12-16 гл.)
- IX. Човешкият Син наставлява учениците си (17:1-19:27)
- X. Човешкият син в Ерусалим (19:28-21:38)
- XI. Мъките и смъртта на Човешкия Син (22 и 23 гл.)
- XII. Победата на Човешкия Син (24 гл.)

Коментар

- I. **Въведение: цел и метод на Лука (1:1-4)**

В своето предисловие Лука ни се разкрива най-напред като историк. След това той описва източниците и метода, който е ползвал; и най-накрая обяснява целта на написания материал. От човешка гледна точка Лука използва два вида източници: писмени свидетелства за живота на Христос и устни разкази от хора, които са били очевидци на събитията в Неговия живот.

1:1 Писмените свидетелства се споменават още в първи стих: „Понеже мнозина предприеха да съчинят по-

вест за съвършено потвърдените между нас събития...“ Ние не знаем кои са тези мнозина, за които става въпрос тук, но предполагаме, че между тях сигурно са били и Матей, и Марко. Всички други явно не са били боговдъхновени. (Йоан е писал в по-късно време.)

1:2 Лука черпи информация и от устните разкази на онези, „които отначало са били очевидци и служители на евангелското слово“. Самият Лука не твърди, че е бил очевидец, но твърди, че е разговарял с хора, които са били. Той ги описва като „очевидци и служители на евангелското слово“. Също като в Йоановото Евангелие, Лука казва „евангелското слово“ вместо „Христос“.

Под „отначало“ тук трябва да се разбира началото на християнската